

Hvar stendur harra Zacharias Vang?

Soleiðis varð spurt, tá ið hesin ungi maðurin gekk her uppi og royndi at dubba seg við føroyskari stjórnarsøguvitan til nýtslu við próvtøku síni við lærda skúlan í Árhús.

Vit hildu, at hann fór at hava loyvi at vera á tí politiska haganum, ið hóskaði honum.

Politisk hugsan og støða høvdu einki at gera við mansins dubbing til arbeiði úti í lívinum

Nú er próvtøkan liðug hjá Zachariasi.

Vit ynskja honum tillukku.

Svarið uppá spurningin, hvar stendur Zacharias, hevur hann nú givið við at trína fram sum formaður tjóðveldisfelagsins í Havn.

Onkur beit í grasið við formanskiftið.

Men so er lívið — æns brøðren andens død.

Men hjá Zachariasi verður vist ikki talan um »brøðren, men um at ofra tíð og pening.

Hann er trádur uppá vágskálin.

Hann vígaði ikki nógv fyrstu ferð, hann royndi seg sum tjóðveldis spekingur.

Vit vita ikki, um vágskálin kvinkaði bara eitt sindur av onkrum á royndarvingini.

Tað bar ikki til, hildu vit, at hann var so vordin lættisoppur.

Tað var metingina av Álands og Føroya sjálvstýri hann trein á vágskálini við.

Áðir hava skrivað um tað sama, millum teir álandingar sjálvir, danir, sviar og norðmenn.

Teir koma allir til tað úrslitið, at Føroyar hava nógv meiri og nógv reinari sjálvstýri enn Áland, serliga figgarliga seð.

Men okkara góði nýbakaði tjóðveldisformaður harra Vang heldur tvørturímóti hesum. Hann sigur, at álandingar bera munin, eisini figgarliga, *ti teir umsita* fyrri finskan pening, *ti* teir hava ta skipan, sum Finn-boga og aðrir tjóðveldismenn halda fram sum sannan tjóðveldispolitikk í dag, at vit skulu valda, har danir gjalda og umvent.

Tann figgarligi munur millum Álands sjálvstýri og Føroya sjálvstýri er

at føroyingar hava óskert lóg gávvald viðvíkjandi øllum skatta- og toll- og øðrum innløgpolitikki.

meðan álandingar fáa allan sín landskassapening frá Finland eftir Álands landsráðs ætlan — budjekt —

Umsitingina eftir samtyktum lógum og reglum hava so álandingar sjálvir.

Vit hava okkara egna flagg at nýta ikki bara allastaðni innan

fyrri, men eisini uttan fyrri sjómarkið, meðan álandingar einans kunnu nýta flagg teirra innan fyrri sjómarkið.

Vit hava óskert lóggávuveld á øllum teimum máløkjum, sum vit hava yvirtikið. Landsstýrið og Føroya lögting smíða og samtykkja lógirnar, og Føroya lögmaður og ikki kongurinn lýsir tær í gildi.

meðan álandsku lógaruppskotini megu fara ígjøgnum serliga nevnd av finnum og álandingum og samtykkjast ella góðtakað av presidentinum, áðrenn tey kunnu virka við fullari lógaráhræft.

Vit hava rættin at samráðast beinleiðis um øll okkara uttanríkisáhræft. Úrslitið skal tó góðkennast av ríkisstýrinum.

Uttanríkisliga verða álandingar ar umboðaðir av finnum.

Álands sjálvstýrið botnar í F. N., Álands og Finnlands góðtaking og semju, og einki kann broytast hesum viðvíkjandi uttan við samtykki av og semju millum F.N. og hinar partarnar.

meðan tað stendur til føroyingar sjálvir at yvirtaka sjálvstýrið yvir øll A-málini (eru tey flestu) nær ið tað so skal vera, og teir kunnu gera tað viðvíkjandi hesum málum við eisini-ugari samtykt av heimastýrinum lögtingsmonnum og landsstýrinum. Viðvíkjandi hinum málum, sum so eru eftir, er at siga, at eisini hesi málini kunnu yvirtakað við nærri samráðingum við danska ríkisstýrið.

Vit vita, at Zacharias Vang visir á, at ein professari skal hava sagt, at heimastýrislógin gevur bara eitt slag av kommunálum sjálvstýri, men tó óvanliga vittgangandi, og at tað er ein spurningur, um ikki ein samdur ríkisdagur, ríkisstýrið og kongur kunnu taka hetta sjálvstýrið aftur, nær ið tað skal vera.

»Og hetta er heilt galið:

So hava vit einki sjálvstýri. So rópar Zacharias Vang og aðrir tjóðveldismenn.

Og so hugsa teir ikki meiri.

Teir hava lert! Jú!

Taka alt sum givið, ið hevur verið knesett, skrásett.

Alt tað, ið teir hava lisið, lert, alt tað arvaða legst sum sementblokkar á botnin, sum tað órongiliga grundarlagið.

Men so hendir tað, at fleiri og fleiri rakna við.

Siggeja klárt!

Hövdingadömi, jarladömi, kongadömi, státtur! Öll hesi maktarhugtakinu eru komin við rættinum í svørðsöddinum.

Við valdstöku. Í blóði og mannbláti í túsundatali.

Valdstøkan verður trýst inn í sinni sum rætturin.

Hon verður stjórnarettur.

Fest á blað. Niður í lóg. Leggst fóst sum órongilig. Sum stjórnarrættur, livsrætturin fyrri tjóðina, at teir einstaku skulu eiga allan fyrstarettin. Hin fáteki skal vera nøgdur við molarar, ið detta á gólvið av borðinum hjá veldisharrunum.

Og professararnir nýta fimu heilar sínar til skrásetingar, útleiðingar og metingar í samljóð og í fylgjurætti, konskvensi av valdsmanna, sterkra manna etikkinum.

Men hvar er trygðin?

Hon er har so leingi svørðsoddurin er sterkur, og skildir kann bera upp fyrri höggini, um onkur lætur ser at reiggja á loft.

Men so kunnu höggini smildra skildir, bróta svørðsoddin. Og trygðin er fokin.

Rætturin rýkur í hin nýggja svørðsoddin.

Harrin verður trælur.

So er farið hövdingum, jarlum, kongum, státtum, tjóðveldum, sum vunnid valdið við bersekarfrælsismerknum hevjaðum á stongum.

Sogan sigur og lærir okkum, at bersekarfrælsi, tókvaldið, valdsmanna, sterkamanna frælsi hevur ongatið veitt trygd og livssvissu.

Hugtakið státtur er smurt í blóði og órættvisi longu frá burðaløtu síni.

Valdsbroytingar skaptu altíð tvinnar lagnulutir.

Teir eru valdsliðini og tey trælkaðu, tey við teim skerdu lutunum.

Hugtakið státtur á bersekarfrælsis grundarlagnum er so ein gin heilagur lutur í mannalívunum.

Bersekarfrælsi er einki frælsi fyrri fjöldina. Men eigur skuldina fyrri vannlagnuni hjá teimum óteljandi skarum av menniskjum upp ígjøgnum mannaðuna.

Livsfrælsi fyrri hvørja einstaka menniskju, fyrri hvørja einstaka tjóð, frælsi at liva, vinna á líka fœti við meðmenniskjunum á víðast móguligum øki við tí »globala« ella alheimsliga samlivsrættinum sum endamálið, er tað einasta frælsi, sum ein sossialistur kann góðtaka sum livsrættargrundarlag.

Meðan valdstöku- ella bersekarfrælsisgrundarlagið sum stevnur og livsetikkur er »passé«, farið aftur um sum ein fornleivd, hevur sannanin av livsfrælsinum á líka fœti vunnid fleiri og fleiri fyrri ser innanfyri ikki bara hugspeking-

ar, men eisini fleiri og fleiri tjóða millum.

Okkara heimastýrislóg hvílir á livsgrundarlagnum.

Hon hvílir á tí »generella« rættinum at vera »hjá og frá« sum tjóðini stendur hugur á.

Hon hvílir á viðurkenningini av føroyingum sum eini norðlendskari tjóð, fólkaeind, við javnbjóðis livsrætti við allar hin ar tjóðirnar, fyrst og fremst tær norðlendsku.

Føroyingar og danir hava hvør sær rættin til av avgera tað sjálvraði og tað samraði, ein vil vera í.

Og so fingur vit tað sjálvstýri, vit ynsktu okkum á ein hátt, sum botnaði ikki í svørðsrættinum, valdstökuni, men í áðan anini hjá teim styrandi av tí, ið bar tann sterkasta etikkin um rætt og skjál á sær.

Stjórnarskipanin hvílir á avgerðini og samtyktini av hvørjum einasta fólkatingsmanni, altoy av umboðnum fyrri alt tað danska fólkið og samtyktini av meirilutanum í Føroyum.

Á hesa avgerð hvílir okkara lóggávuveld, okkara stjórnarvald, okkara generelli rættur til at taka alt tað sjálvstýri, okkum til eina og hvørja tíð stendur hugur til.

Hetta okkara lóggávuveld hvílir á einum nógv haldbetri og hugspekingarliga seð hægri grundarlagi enn valdstökufrælsi, ið hevur givið teimum ymsu tjóðum og londum.

Eitt lóggávuveld, eitt stjórnarvald, sum soleiðis hvílir á eini sinnisins og sálarsamtykt, ið botnar í samtyktini hjá hvørjum einstakum umboðsmanni og øllum teimum, sum standa aftanfyri hann, er so akkerfest, at tað hevur hundraðferðir størri móguleikar at vara og halda, ætt eftir ætt, enn tað stjórnarvald, sum er fingið á vígvøllum undir blóðhelling og við størum mannafalli.

Okkara lóggávu- og stjórnarvald er tí ikki at meta við nakað kommunalt vald, nakað kommunalt sjálvstýri, ið ikki er givið sum verndargarður fyrri tjóðarrættindi, men sum einans er ein praktisk býting av umsitingaruppgávum. Prógvið fyrri sannleikan av hesum er royndin hjá teimum lóggævandi at leggja kommunur saman fyrri at fáa handigari og sterkari skipan av teimum lokalu málunum, ið av praktiskum grundum er lögð undir kommunustýrini.

Zacharias Vang tykist ikki at hava verið mentur enn at loysa seg úr vanahugsanini, at taka tað einaferð góðtikna stjórnarrættarlaga grundarlagið sum tað sjálvgeita rættur.

Hann tykist enn heftur av tí »heroiska«, erpnisfrælsinum, ella — sum er serliga galdandi fyrri tær stóru tjóðirnar og veldisstátirnar — bersekarfrælsis tølugini, sum til allar tíðir hevur ligið undir trongdini at sýna knapparnar við tumlunum í ermagapinum, sjálvandi andaliga talað.

Men er hetta harmiligt og hugstoytt, so er tað gleðiligt, at eingin skal ivast í Zachariasar sossialistisku støðu í heimapolitikki.

Á hesum øki heilsa vit sossialistar honum vælkomnan.

Hansara misskiljing ella vana bundna bersekanationalisma vil skjótt slítast av honum.

Og ein dag finna vit henda unga mannin vaknan eisini á hesum livsins øki.

Men imeðan, til tað hendir, vilja ætlandi hann og hansara fylgisneytar við at viðganga sossialismuna sum tann einasta beina politikkinn kunnu vera stuðlar undir okkara orðongungu fyrri sossialismu. Fyritreytin at so kann verða er sjálvandi, at teir roynast sum góðir sossialistar og ikki visa seg at vera av sama slagi sum tjóðveldisflokkurin higartil hevur verið, tá ið hann hevur tikið undir við teimum borgarligu og verið við teimum at felt sossialistiskt mál sum landshandilsmálið og onnur.

Vit hava altíð á goymslu alt tilfar til

**blikksmið
sanitet
hitaverk**

DEMICH
Tlf. 1072 - Tórshavn

Verður seynt um
alt landið